

เราควรสอนลูกให้เป็นคนที่ตั้งงามมาจากจิตใจภายใน จนแสดงออกมาเป็นการกระทำที่ตั้งงามภายนอก เพราะจะเป็นสิ่งจะติดตัวเด็กอย่างมั่นคงถาวร“เราควรสอนลูกให้เป็นคนที่ตั้งงามมาจากจิตใจภายใน จนแสดงออกมาเป็นการกระทำที่ตั้งงามภายนอก เพราะจะเป็นสิ่งจะติดตัวเด็กอย่างมั่นคงถาวร”

ท่านคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวดังต่อไปนี้ “การแสดงออกภายนอกจะเป็นอย่างไรนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่จิตใจภายในให้เป็นคนดี คิดดีก็พอแล้ว” “ปากนั้นนะ แกปากร้ายแต่ใจดี แกเป็นคนที่มีน้ำใจมากเลย” การแสดงออกภายนอกสำคัญกว่าจิตใจภายใน จริงหรือไม่?

จิตใจที่ตั้งงามสำคัญกว่าการแสดงออกภายนอก จริงหรือไม่?

ในความคิดของผม การแสดงออกภายนอกเป็นตัวสะท้อน จิตใจภายใน หากเราเป็นคนมีจิตใจภายในที่ตั้งงามย่อมส่งผลออกมาเป็นการกระทำที่ตั้งงามด้วยเช่นกัน ภายนอกร้าย ภายในดี เป็นจริงหรือไม่ น่าสงสัย (หากภายนอกร้าย ภายในจะสามารถดีได้จริงหรือไม่)

ภายในร้าย ภายนอกร้าย เป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นได้
ภายในดี ภายนอกดี .เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

ฉะนั้น หากเราพบคนที่มีการแสดงออกภายนอกดีจึงต้องดูกันยาวๆ ว่า เนื้อแท้ภายในเป็นคนดีจริงหรือไม่ เช่น ในการเลือกคู่ครอง เราอาจเกิดความประทับใจอีกฝ่าย เพราะการแสดงออกภายนอกที่ดีนั้น หากคิดจะคบหาอีกฝ่ายจนพัฒนาสู่การเป็นคู่แต่งงานในที่สุด จึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลามากพอสมควรว่า เนื้อแท้ของอีกฝ่ายเป็นอย่างไร เป็นต้น

เราพบเห็นพนักงานเอกชนที่ให้บริการพุดจาดิ เพราะถูกสอนมาให้แสดงออกอย่างสุภาพกับลูกค้า

ซึ่งหากเราไปพบเขาที่อื่นเราอาจจะไม่ได้รับการปฏิบัติแบบเดิมก็เป็นไปได้

แม้ว่าคนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการแสดงออกภายนอกก็ตาม เช่น การแต่งตัวที่ดี การพุดจาดิที่ดี การแสดงออกแบบสุภาพจนอย่างมีมารยาท

ผมเห็นด้วยว่าเป็นสิ่งที่ดีและควรทำเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่เพียงพอเพราะเป็นเพียงเปลือกนอกเท่านั้น หากความดีงามไม่ได้เกิดมาจากภายในจิตใจ

เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์บีบคั้น อาจไม่สามารถแสดงออกอย่างดีงามได้ในที่สุด ดังตัวอย่างคนในสังคมที่นิยมปกติมิภาพลักษณ์เป็นคนดี น่านับถือ

เมื่อเผชิญสถานการณ์บีบคั้นมักจะ “หลุด” กิริยา วาจาที่ไม่ดีออกมาได้ สะท้อนตัวตนที่แท้จริงออกมาในที่สุด

ในฐานะพ่อแม่ เราควรสอนลูกให้เป็นคนที่ตั้งงามมาจากจิตใจภายใน จนแสดงออกมาเป็นการกระทำที่ตั้งงามภายนอก เพราะจะเป็นสิ่งจะติดตัวเด็กอย่างมั่นคงถาวร

คำถามคือ เราจะสอนลูกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจภายในที่ตีงามจนแสดงออกเป็นการกระทำภายนอกที่ตีงามได้อย่างไร
สำคัญที่สุด พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อลูก เป็นคนพูดจริงทำจริง แสดงความตั้งใจไม่หลอกลวงกับคนรอบข้าง ไม่เป็นคนหน้าไหวหลังหลอกให้ลูกเห็น เช่น
หากวันหนึ่งลูกมาเห็นเราคุยโทรศัพท์กับเจ้านายอย่างสุภาพอ่อนน้อม พอวางสายโทรศัพท์ที่บับ เรากลับสบถคำหยาบคายใส่โทรศัพท์ (ลับหลังเจ้านาย)
เราจะสามารถสอนลูกให้เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้อื่นได้อย่างไร หากเรามักจะนิทาคนอื่น หรือพูดถึงสิ่งไม่ดีของคนอื่นในบ้านให้ลูกได้ยิน
เราจะสอนลูกให้เป็นคนคิดดี ทำดีต่อผู้อื่นได้อย่างไร ดังนั้น หากเราจะสอนลูกสิ่งใด เราต้องพัฒนาตนเองในสิ่งนั้นๆ ควบคู่ไปด้วย
สอนให้ลูกมีจิตสำนึกที่ดี รักษาใจมากกว่ารักษาหน้า พ่อแม่ควรสอนลูกเห็นความสำคัญของการเป็นคนพูดจริงทำจริง พูดดีทำดีอย่างมีเหตุมีผล
เพื่อให้ลูกเข้าใจและมีจิตสำนึกที่ดี เช่น หากเราจะสอนลูกให้ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ เราควรสอนว่า “ควรทิ้งขยะในถังที่เจ้าหน้าที่เตรียมไว้
จะทำให้บ้านเมืองที่เราเป็นเจ้าของเหมือนกันสะอาด น่าอยู่ เรารักบ้านของเราอย่างไร เราก็ควรรักชุมชนแบบนั้น เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน”
ไม่ควรสอนว่า “อย่าทิ้งขยะผิดที่ ระวังจะถูกปรับ” เพราะลูกจะทำหรือไม่ทำ เพราะความกลัวมากกว่าความเข้าใจว่าเหตุใดต้องทำเช่นนั้น

หรือหากเราจะสอนลูกให้ตั้งใจทำการบ้าน รับผิดชอบอย่างดี ควรสอนว่า “การบ้านเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราได้ทบทวนสิ่งที่เราได้เรียนมา เป็นการฝึกฝนทักษะของเรา
เราควรตั้งใจทำอย่างดี” ไม่ควรพูดกับลูกว่า “หากไม่ส่งการบ้าน ระวังนะคุณครูจะตักคะแนน” แม้จะเป็นความจริง
แต่การสอนให้ลูกรับผิดชอบทำการบ้าน เพราะกลัวถูกตักคะแนนหรือถูกลงโทษ เป็นแรงจูงใจที่ต่ำเกินไป นอนาคตจะทำให้เด็กทำการบ้านเพราะแรงขับที่ไม่ถูกต้อง
เพราะกลัวถูกลงโทษ ไม่ใช่เพราะตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเอง
อีกตัวอย่างหนึ่ง หากจะสอนให้ลูกเป็นคนมีมารยาทที่ดีในการเข้าสังคม เช่น บนโต๊ะอาหาร การไปเยี่ยมบ้านคนอื่น ควรสอนว่า “การมีมารยาทที่ดี
ทำให้เราไม่เป็นภาระแก่เจ้าของบ้าน เป็นการให้เกียรติเจ้าของบ้าน และผลที่ได้รับทำให้ตัวเราเป็นที่ประทับใจของผู้อื่น” ไม่ควรสอนว่า
“ระวังเค้าจะว่าพ่อแม่ไม่ได้ว่าพ่อแม่ไม่สั่งสอน เดี่ยวเค้าจะมองเราไม่ดี”
พ่อแม่จึงต้องระวังไม่สอนลูกอย่างฉาบฉวย เพียงทำดีแต่ภายนอก เพราะกลัวคนอื่นมองดูเราไม่ดี ทำดีเพียงเพราะกลัวถูกดู ถูกทำโทษ หรือกลัวโดนตักคะแนน ฯลฯ

{xtypo_info}ตัวอย่างคำพูดที่กำลังสอนให้เด็กสนใจเพียงภาพลักษณ์ภายนอก อาทิ
“อย่าทำให้มันแปลกแยกกับคนอื่นได้มั๊ย”
“ถ้าไม่รีบทำ ระวังถูกอาจารย์ว่าเอานะ”
“ระวังคนอื่น เค้าจะมองเราไม่ดีนะ”
“ทำให้มันดี จะได้ไม่ถูกตี”
“ทำอย่างนี้ดี เพราะใครๆ เขาก็ทำแบบนั้นกันทั้งนั้น”
การกล่าวว่ จิตใจที่ดีภายในสำคัญกว่าการแสดงออกที่ดีภายนอก ผมคิดว่ายังไม่ครบถ้วนเสียทีเดียว เพราะการแสดงออกภายนอกนั้น
เป็นตัวสะท้อนสิ่งที่เราเป็นจากข้างใน แต่หากกล่าวว่ ความงดงามในจิตใจจะส่งผลออกมาเป็นการแสดงออกที่ตีงามภายนอก น่าจะเป็นจริงมากกว่าครับ{/xtypo_info}

ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

ประธานสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD)

kriengsak@kriengsak.com, <http://www.kriengsak.com>

ภาพประกอบ : ด.ช.กรกฎ อังนุจรุชัย